

СТАН І РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Нова модель регулювання ринку страхування в Україні

✓ З 1 липня 2020 року регулятором страхового ринку є Національний банк України

Будуємо платоспроможний стійкий конкурентний ринок з належним захистом прав споживачів послуг страхування

Загальне бачення розвитку ринку

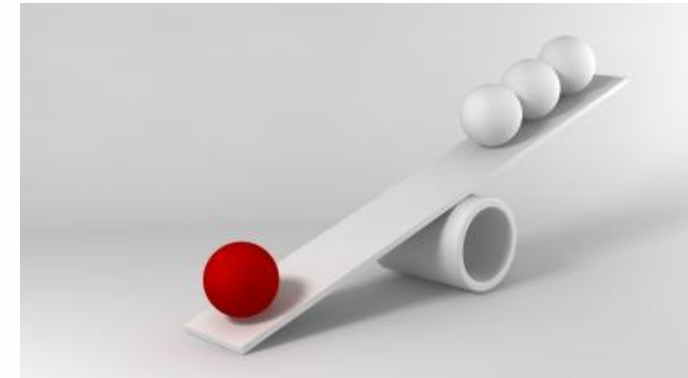

Регулювання та нагляд за страховими компаніями здійснюється за ризик-орієнтованим підходом за такими принципами:

1. PROPORTIONALITY – принцип пропорційності.

Регуляторні вимоги та інтенсивність нагляду визначаються на підставі:

- ✓ розміру,
- ✓ значущості (впливу компанії на ринок та економіку в цілому),
- ✓ складності бізнес-моделі,
- ✓ складності профілю ризиків фінансової установи.

2. FORWARD-LOOKING – принцип перспективного погляду.

Аналіз діяльності здійснюється з огляду на:

- ✓ розуміння бізнес-плану,
- ✓ перспективи діяльності,
- ✓ потенційні ризики компанії.

Загальне бачення розвитку ринку

Регулювання та нагляд за страховими компаніями здійснюється за ризик-орієнтованим підходом за такими принципами:

3. **EARLY WARNING** – принцип раннього виявлення та вчасного реагування.

- ✓ Оцінка потенційних ризиків та їх виявлення на ранній стадії дасть змогу своєчасно вжити відповідних заходів та визначити подальшу комунікацію.

EARLY WARNING

4. **PROFESSIONAL JUDGEMENT** – принцип професійного судження.

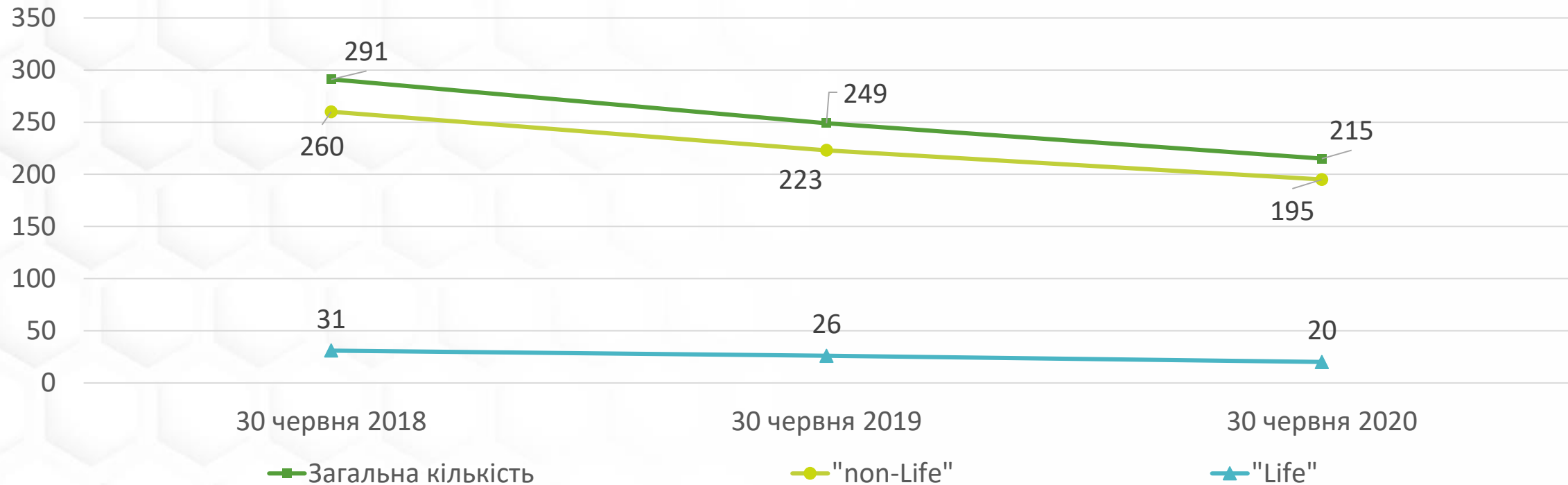
- ✓ Оцінка ґрунтується на вмотивованих та обґрунтованих висновках, що засновані на знаннях, досвіді та комплексному аналізі інформації.

5. **ПРИНЦИП ПРАВОВОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ.**

- ✓ Полягає у встановленні чітких та зрозумілих для дотримання вимог через систему законодавчих та нормативно-правових актів.

Кількість страхових компаній за 1-ше півріччя 2018-2020рр.

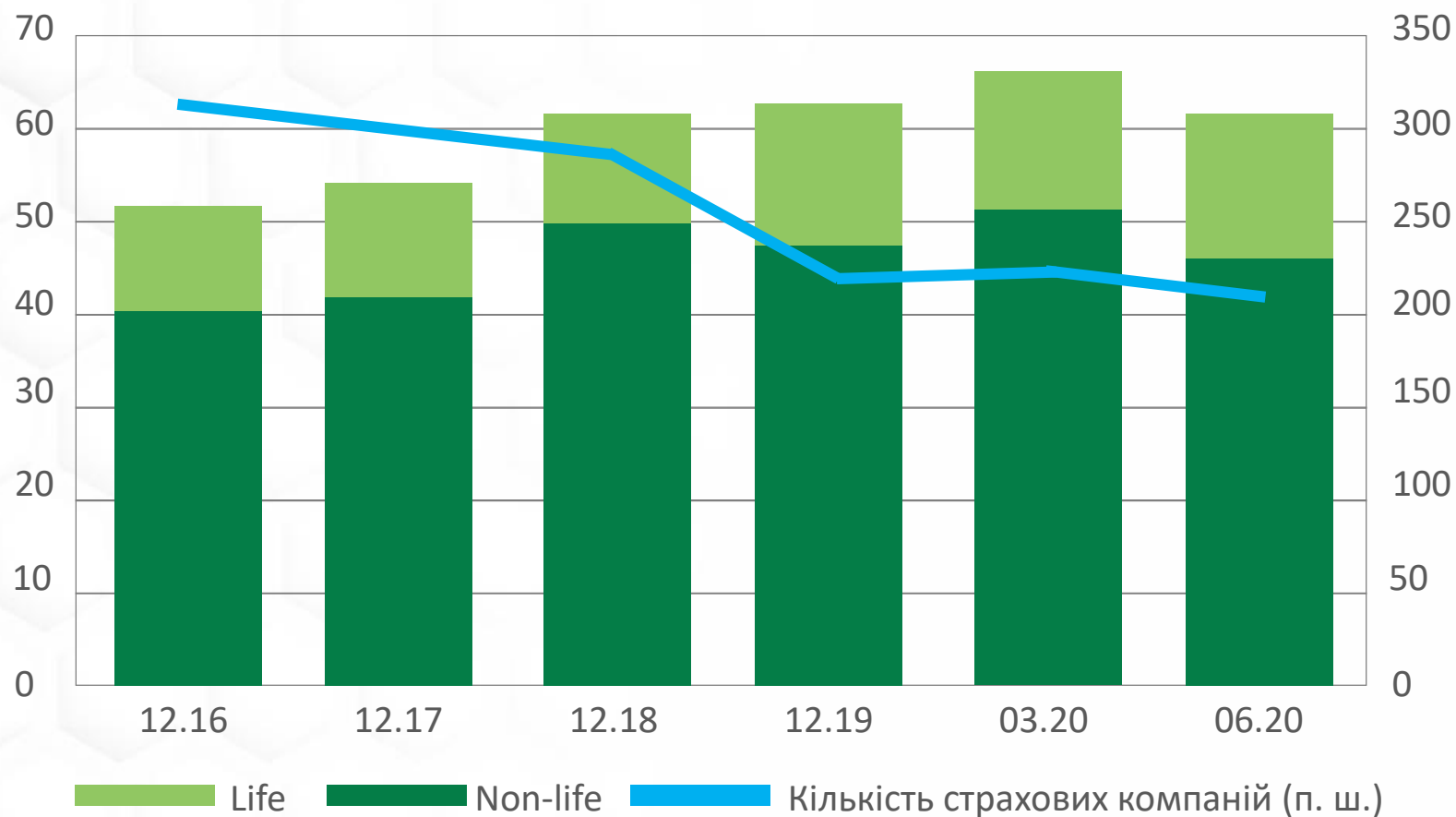
За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та НБУ

Станом на 30.06.2020 в реєстрі 215 страховиків, 10 з них перебуває на території ООС та АР Крим. Тенденція зменшення кількості страховиків триває з 2010 року. Значна їх частина виходить з ринку за власною ініціативою. Характерні ознаки страховиків, що виключаються: структура власності непрозора; відсутність у портфелі фізичних осіб; порушення нормативів. Ця тенденція зберігалась в I-му півріччі 2020 року: виключено 20 страховиків, проте включено 2.

Структура активів та пасивів страхових компаній на 01.07.2020 р.

✓ У структурі активів страховиків non-life значну частку становлять неліквідні активи, а саме довгострокові інвестиції та дебіторська заборгованість

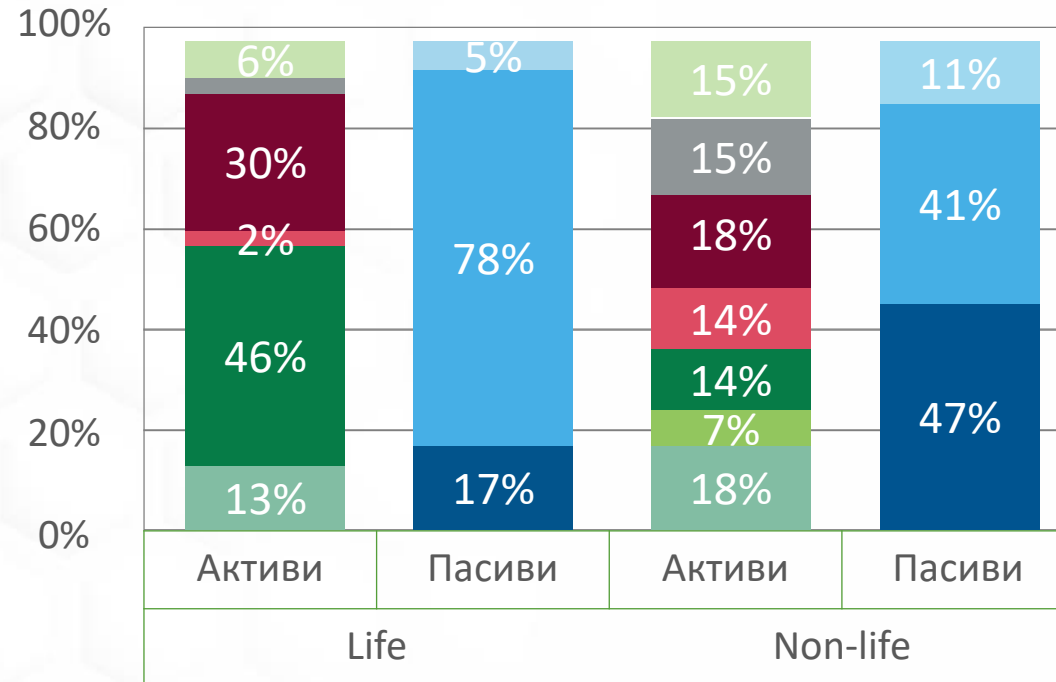

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та НБУ

Структура активів та пасивів страхових компаній на 01.07.2020 р.

✓ У структурі активів страховиків non-life значну частку становлять неліквідні активи, а саме довгострокові інвестиції та дебіторська заборгованість

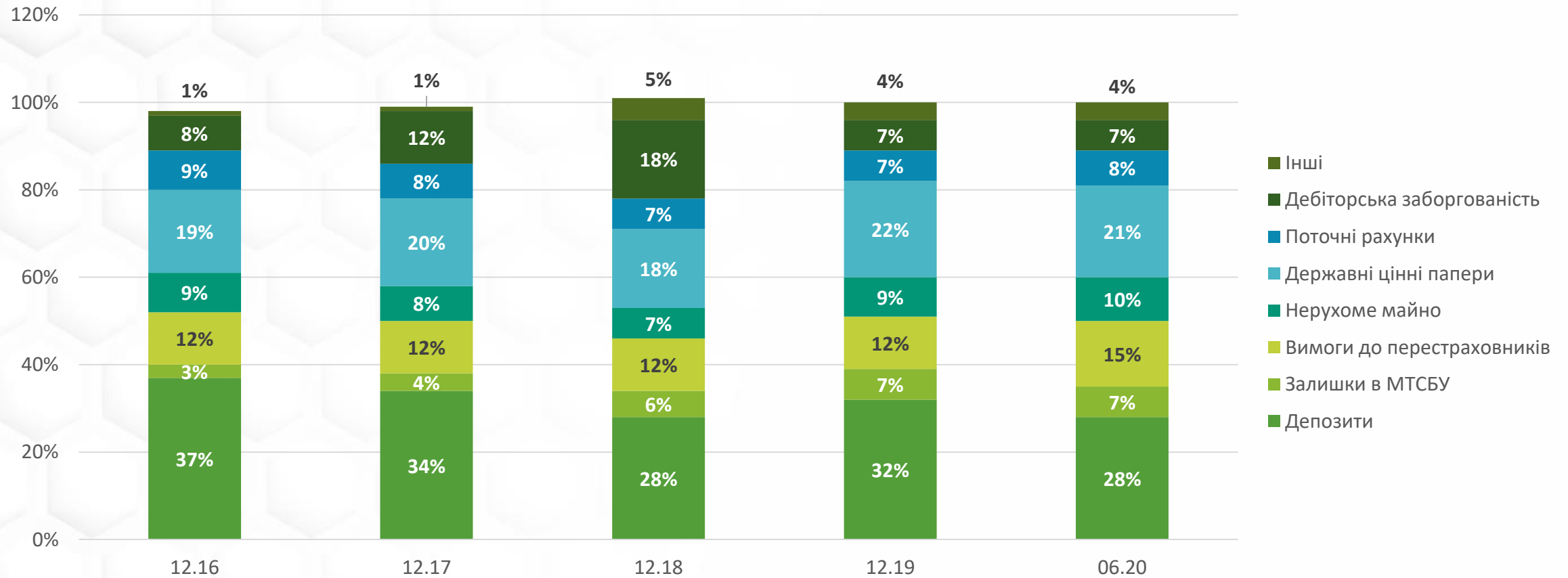
- Інше
- Власний капітал
- Дебіторська заборгованість
- Вимоги до перестраховика
- Кошти у МТСБУ
- Страхові резерви
- Інше
- Довгострокові інвестиції
- Поточні інвестиції
- Грошові кошти

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та НБУ

Структура прийнятих резервів на покриття резервів non-life компаній, млрд. грн.

✓ З кінця 2019 року знизилася частка дебіторської заборгованості, що є прийнятною для покриття страхових резервів non-life компаній, дещо зросла частка нерухомого майна.

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та НБУ

Показники ринку страхування життя та їх вплив на розвиток національної економіки

Українською мовою	Англійською мовою	Розшифрування показника	Як впливає на страхові премії та резерви
Показники ринку страхування життя			
1. Коефіцієнт проникнення премій до ВВП	Penetration (premiums to GDP)	Частка премій зі страхування життя у ВВП	Зростання показника свідчить про збільшення Суми страхових резервів та інвестиційного потенціалу компаній страхування життя. Головний показник аналізу на який досліджується вплив всіх інших показників.
2. Премії на душу населення	Density (premiums per inhabitant)	Частка премій зі страхування життя на одного мешканця в загальному обсязі премій по всіх видах страхування	Збільшення середньої премії на одного мешканця свідчать про прогнозоване збільшення обсягів страхових резервів
3. Премії зі страхування життя	Gross direct premiums written	Частка премій зі страхування життя в загальному обсязі страхових премій	Збільшення премій зі страхування життя збільшує обсяг страхових резервів

Економічні та фінансові фактори та їх вплив на розвиток страхового ринку

Економічні та фінансові показники

1. ВВП на душу населення(% за рік)	GDP per capita growth (annual%)	Річний приріст ВВП на одного мешканця.	Зростання показника має незначний вплив на зростання страхових премій та резервів.
2. Особисті грошові перекази перекази отримані (% від ВВП)	Personal remittances, received (% of GDP)	Отримані особисті грошові перекази включають грошові перекази та винагороди працівників. Особисті перекази — це поточні готівкові перекази або в натуральній формі, зроблені або отримані домогосподарствами-резидентами домогосподарствам- нерезидентам або з них. Ці дані є сумою двох елементів визначених в керівництві МВФ по платіжному балансу: особисті перекази та винагороди робітників.	Мають вплив на обсяг резервів тільки в розвинених країнах.
3. Витрати на кінцеве споживання % від ВВП	Final consumption expenditure (% of GDP)	Сума видатків на кінцеве споживання домогосподарств (приватне споживання) і сектору державного управління.	Має значний вплив в країнах, що розвивається і менший в розвинених країнах.

Економічні та фінансові фактори та їх вплив на розвиток страхового ринку

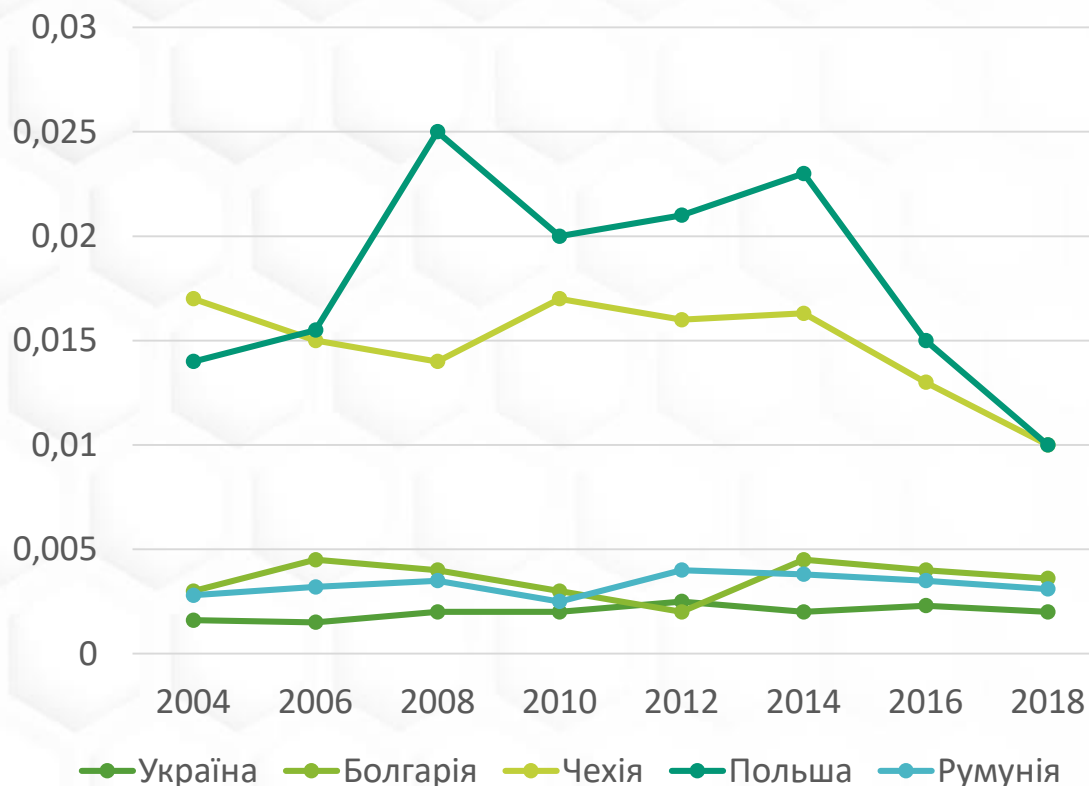
Економічні та фінансові показники

4. Інфляція, споживчі ціни (річний %)	Inflation, consumer prices (annual%)	Інфляція, що вимірюється індексом споживчих цін та відображає щорічну зміни у відсотках вартості споживчого кошика товарів та послуг.	Має незначний вплив у країнах, що розвивається, майже не впливає у розвинених країнах.
5. Рівень безробіття (% від загальної робочої сили)	Unemployment, total (% of total labor force)	Частка робочої сили, яка немає роботи, проте доступна та шукає роботу.	Значно впливає у розвинених країнах, в меншій мірі у країнах, що розвивається.
6. Частка населення, що отримують менше 50% середнього доходу (%)	Proportion of people living below 50% of medium income (%)	% Населення в домогосподарствах, в яких доходи чи споживання на одну особу складають менше половини середнього доходу або споживання на душу населення.	Значний вплив у країнах, що розвивається, менш значний у розвинених країнах.
7. Валові заощадження (% ВВП)	Gross savings (% of GDP)	Розраховується як валовий національний дохід з вирахуванням загального споживання + чисті трансфerti.	Має значний вплив у країнах що розвиваються та середній в розвинених країнах.
8. Валові національні видатки (% від ВВП)	Gross national expenditure (% of GDP)	Це сума видатків на кінцеве споживання домогосподарств, державного сектору та валового накопичення капіталу (валових внутрішніх інвестицій).	Значно впливає на в розвинених країнах та не впливає в країнах що розвиваються.

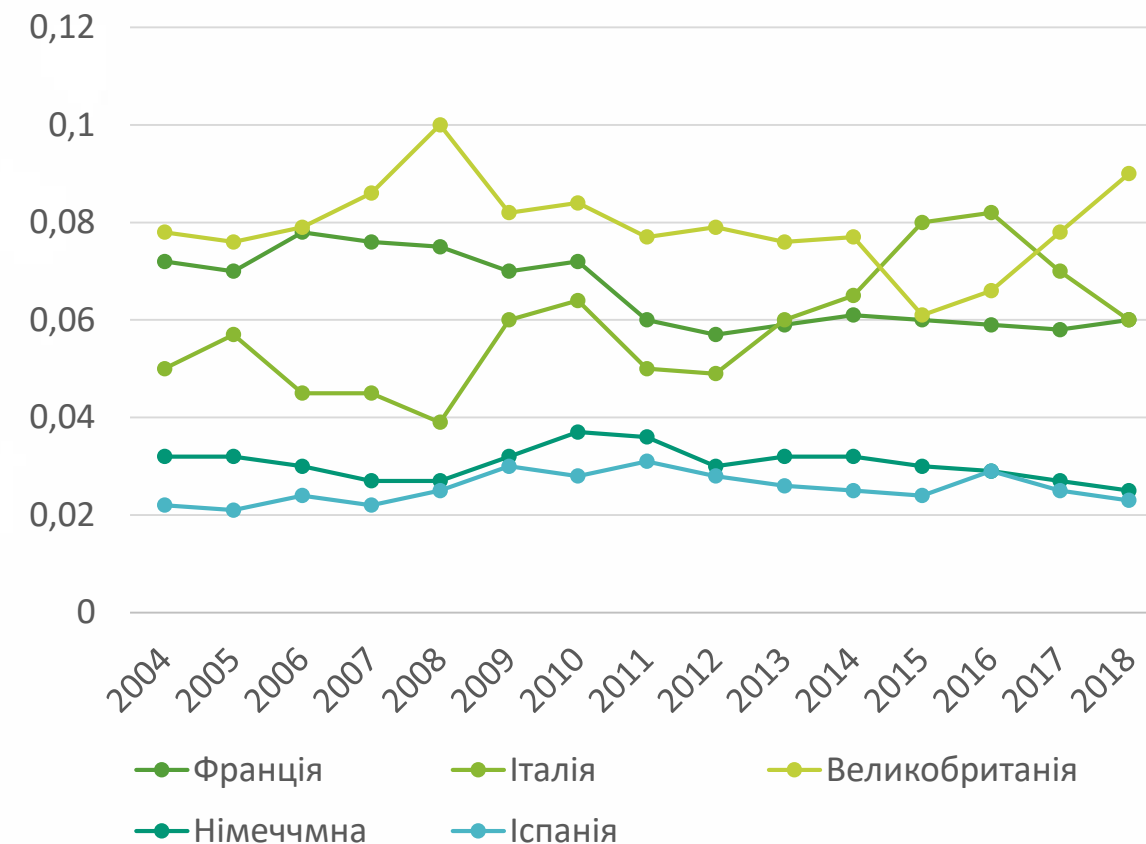
Коефіцієнт проникнення страхування життя в Україні та світі

Проникнення (% премій страхування життя у ВВП)

Проникнення (% премій страхування життя у ВВП)

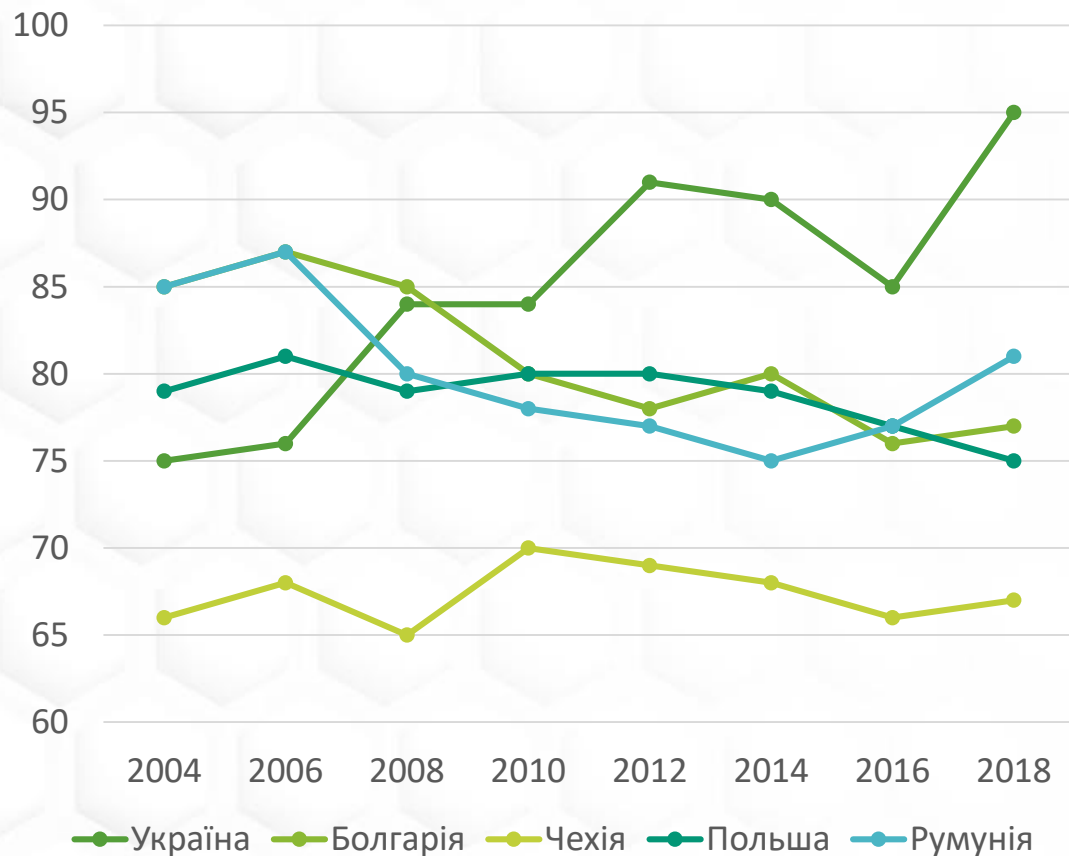

За даними Європейської федерації страхування та перестраховання <https://www.insuranceeurope.eu/>, insurancedata та даними сайту <https://forinsurer.com/stat>

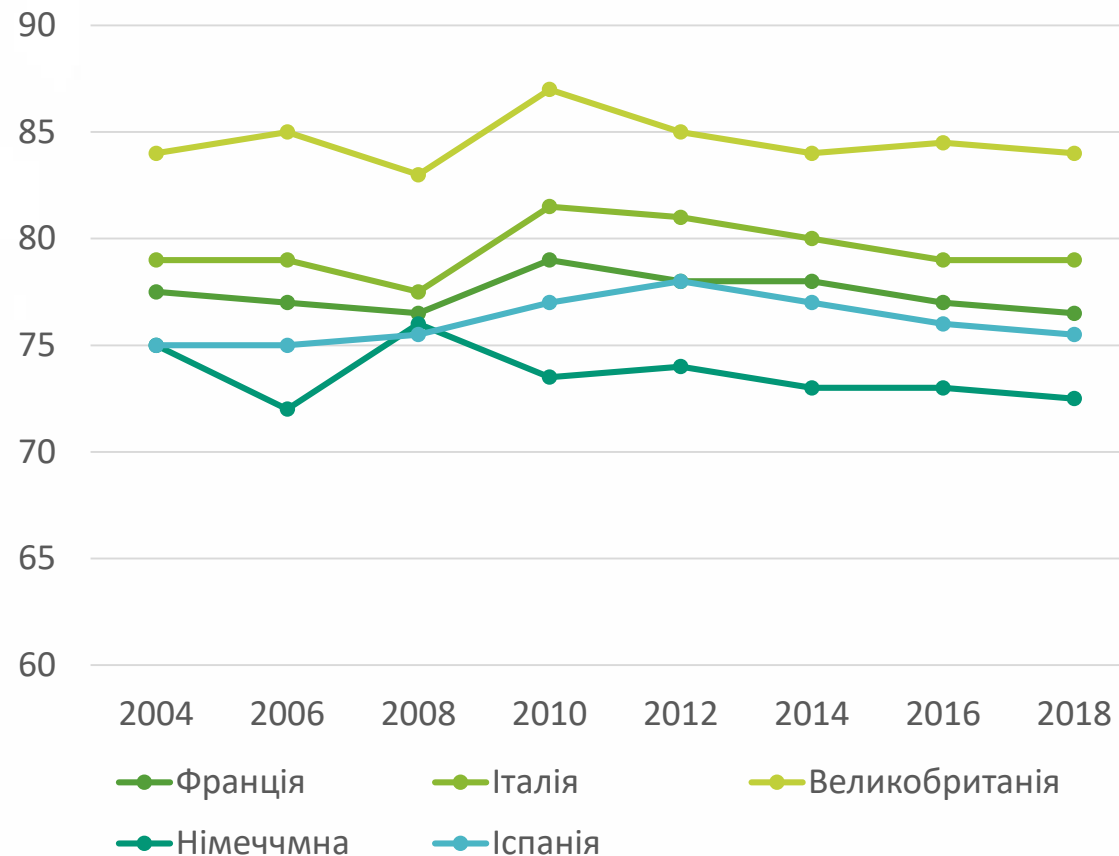
Коефіцієнт витрат на кінцеве споживання в Україні та світі

Проникнення (% премій страхування життя у ВВП)

Витрати на кінцеве споживання (% від ВВП)

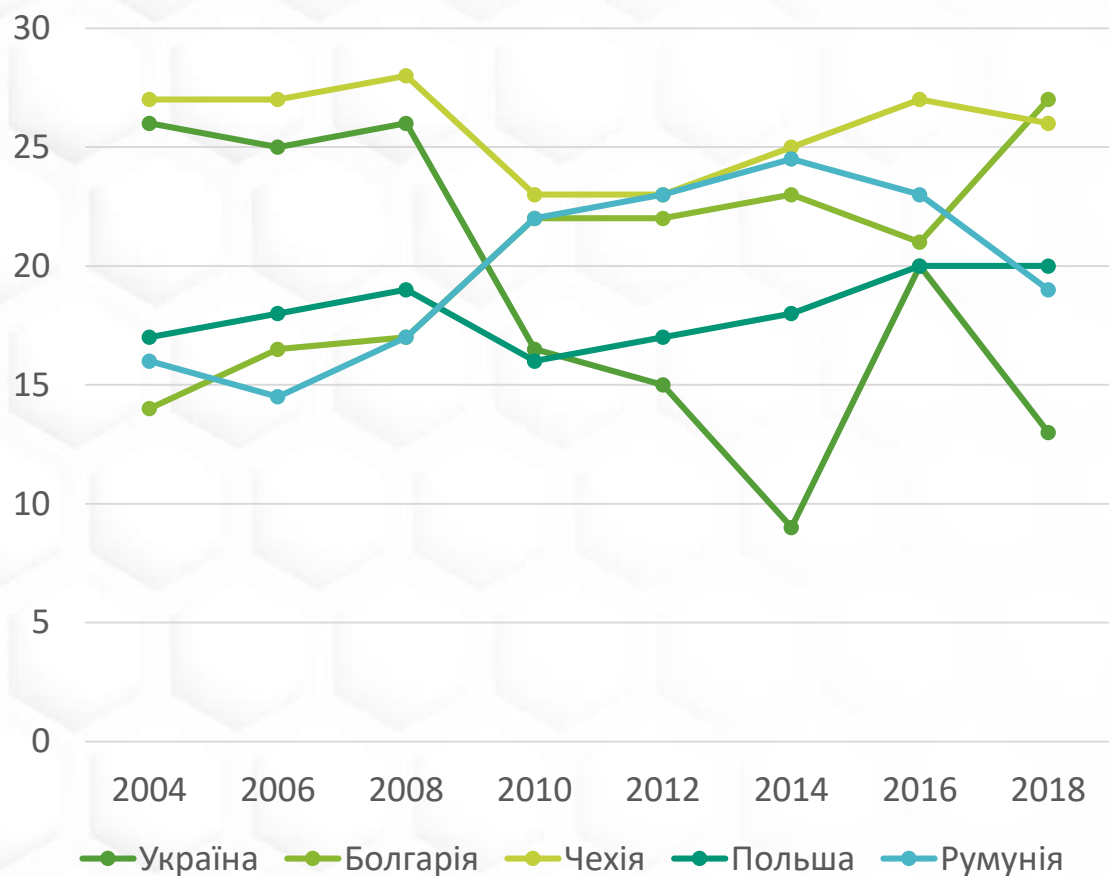

За даними Світового банку <https://databank.worldbank.org/>

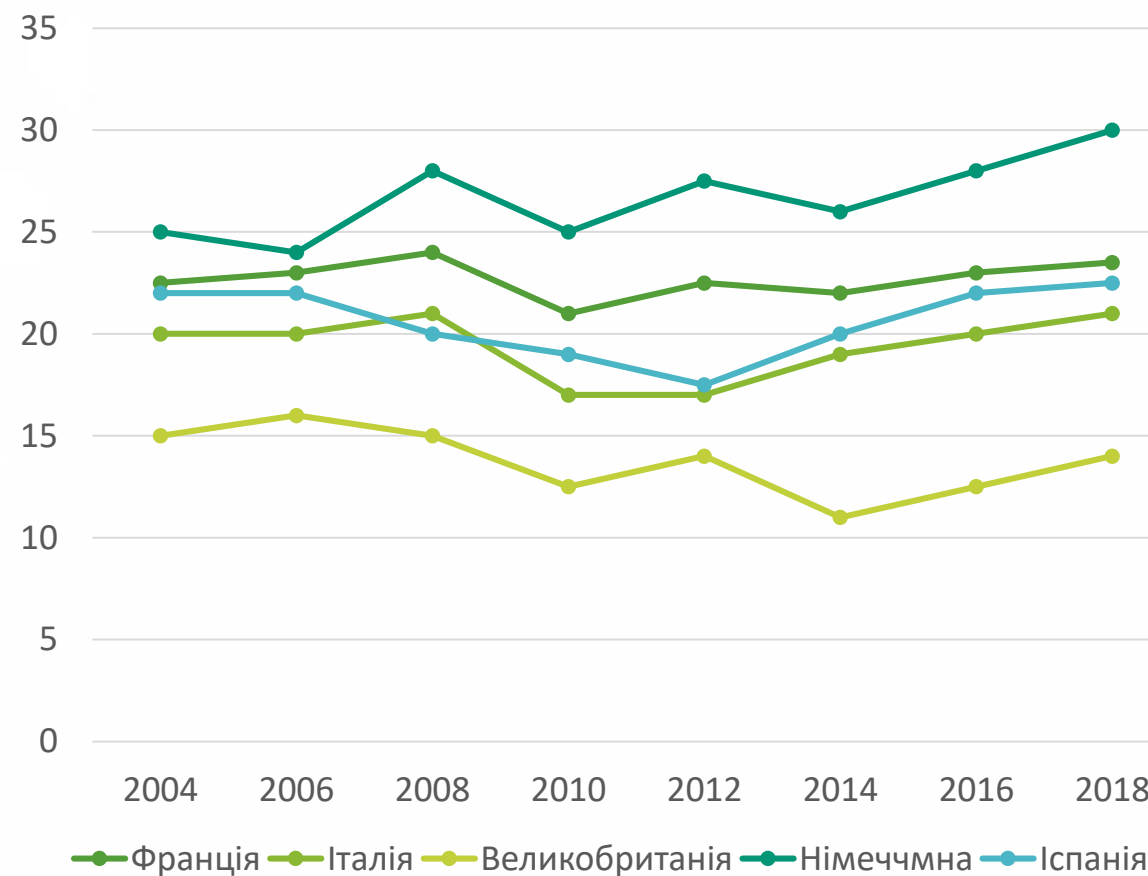
Частка валових заощаджень домогосподарств в Україні та світі

Валові заощадження (% від ВВП)

Валові заощадження (% від ВВП)

За даними Світового банку <https://databank.worldbank.org/>

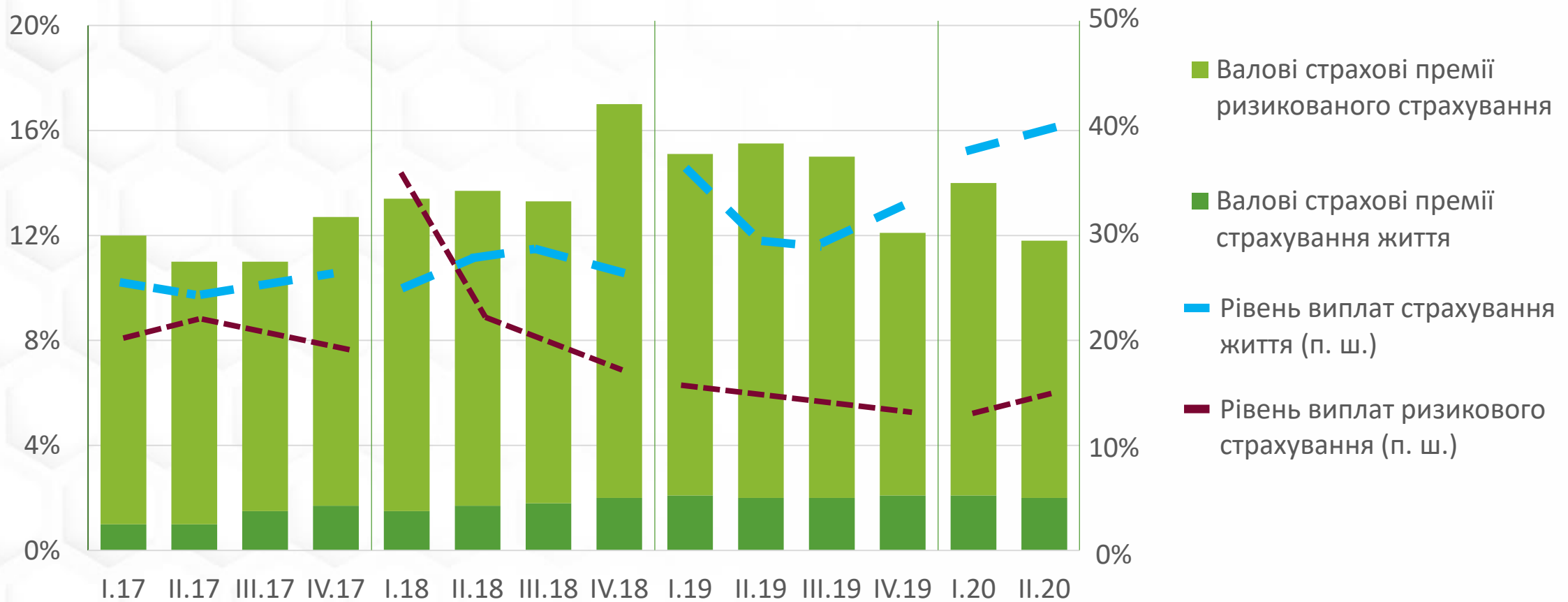
- ✓ Найвагоміший вплив на коефіцієнт проникнення страхування у ВВП у країнах, які розвиваються, мають витрати на кінцеве споживання, валові заощадження та частка населення, що отримує менше 50% середнього доходу, середній вплив має інфляція та рівень безробіття, майже не впливає обсяг ВВП на душу населення, валові національні видатки та отримані грошові перекази.
- ✓ В Україні частка витрат на кінцеве споживання у ВВП складає від 83% до 95%, що є найвищими показниками всієї групи країн і свідчить про низьку можливість для інвестицій у страхування за рахунок поточних доходів.

Сума страхових премій та рівень страхових виплат у розрізі галузей страхування за 2017-2020 рр., млрд. грн.

- ✓ Рівень виплат розраховано як співвідношення виплат та премій за чотири квартали, що передують даті оцінки.

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та НБУ

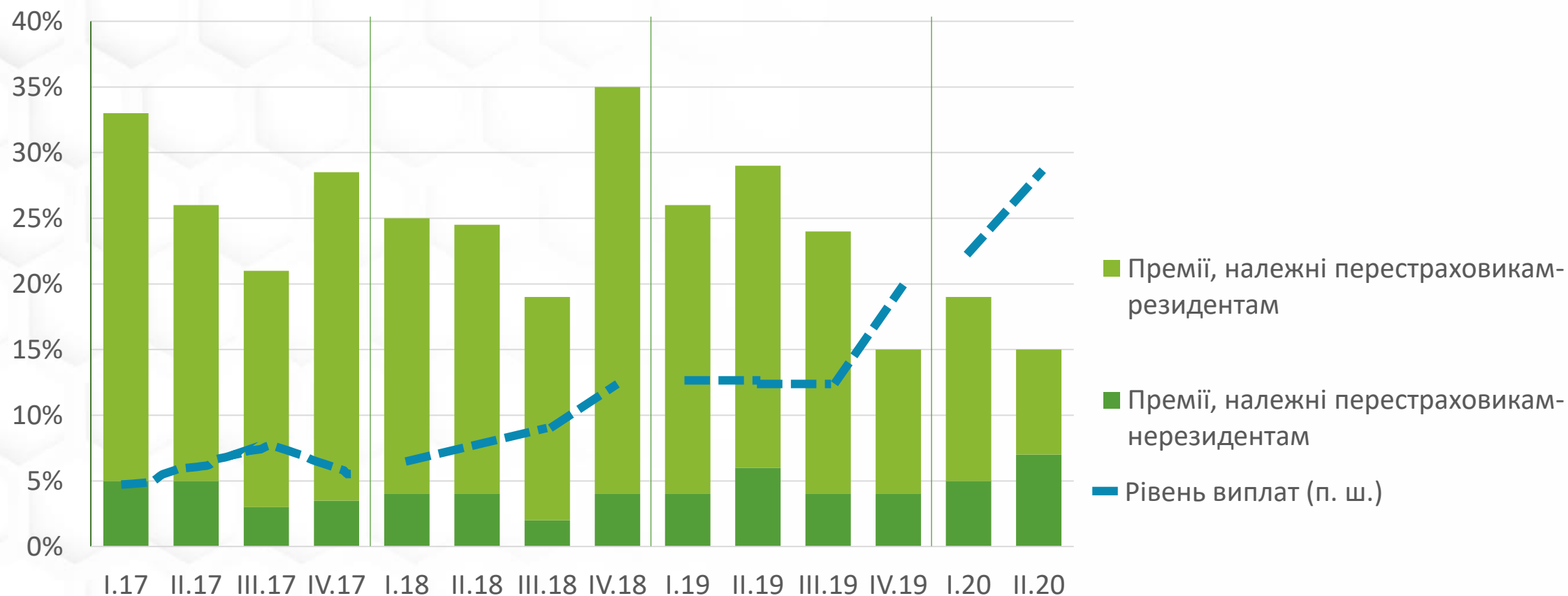
- ✓ Показник збитковості ризикових видів страхування (loss ratio) за результатами II кварталу 2020 року становить 26%. Він дещо знизився під час карантину порівняно з показниками початку року.
- ✓ Для обов'язкових видів страхування він вищий і становить 37%. Різкий стрибок цього показника у I кварталі 2020 року пояснюється формуванням резервів за збитками внаслідок катастрофи літака МАУ в Ірані у січні 2020 року.
- ✓ Премії з ОСЦПВ становлять 68% премій за обов'язковими видами страхування.
- ✓ Для добровільного страхування рівень збитковості становить 23%.

Премії, належні перестраховикам (резидентам і нерезидентам) і рівень виплат за 2017-2020 рр., млрд. грн.

- ✓ Після виходу з ринку низки компаній обсяги внутрішнього перестраховування знизились, а рівень виплат* зріс.

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та НБУ

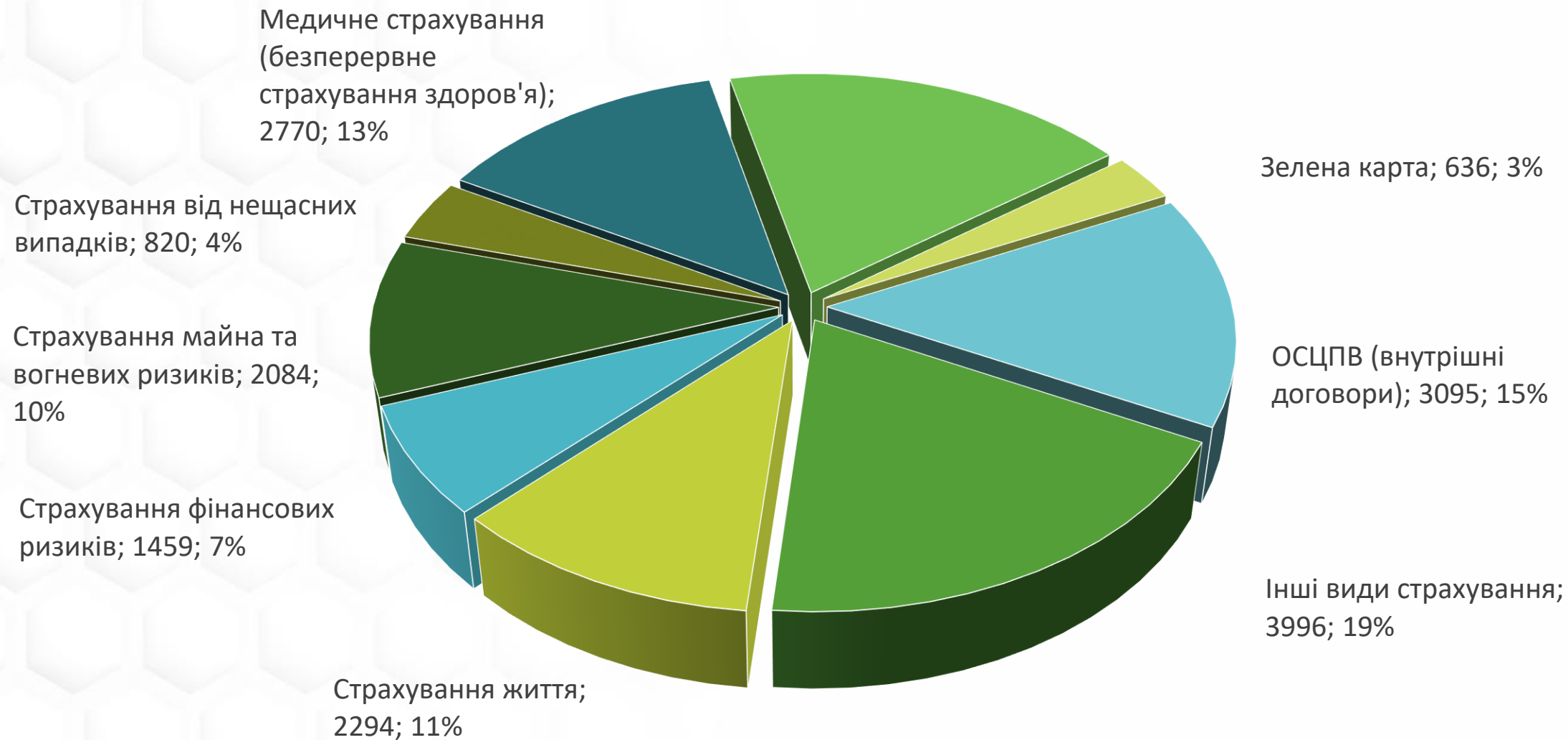
Страхові премії та виплати за найпоширенішими видами страхування за 1-ше півріччя 2020 рр., млрд. грн.

✓ Традиційно найбільшу частку у валових страхових преміях займає автострахування (КАСКО і ОСЦПВ).

За даними НБУ

Страховий портфель у I півріччі 2020 року за видами, млн. грн.

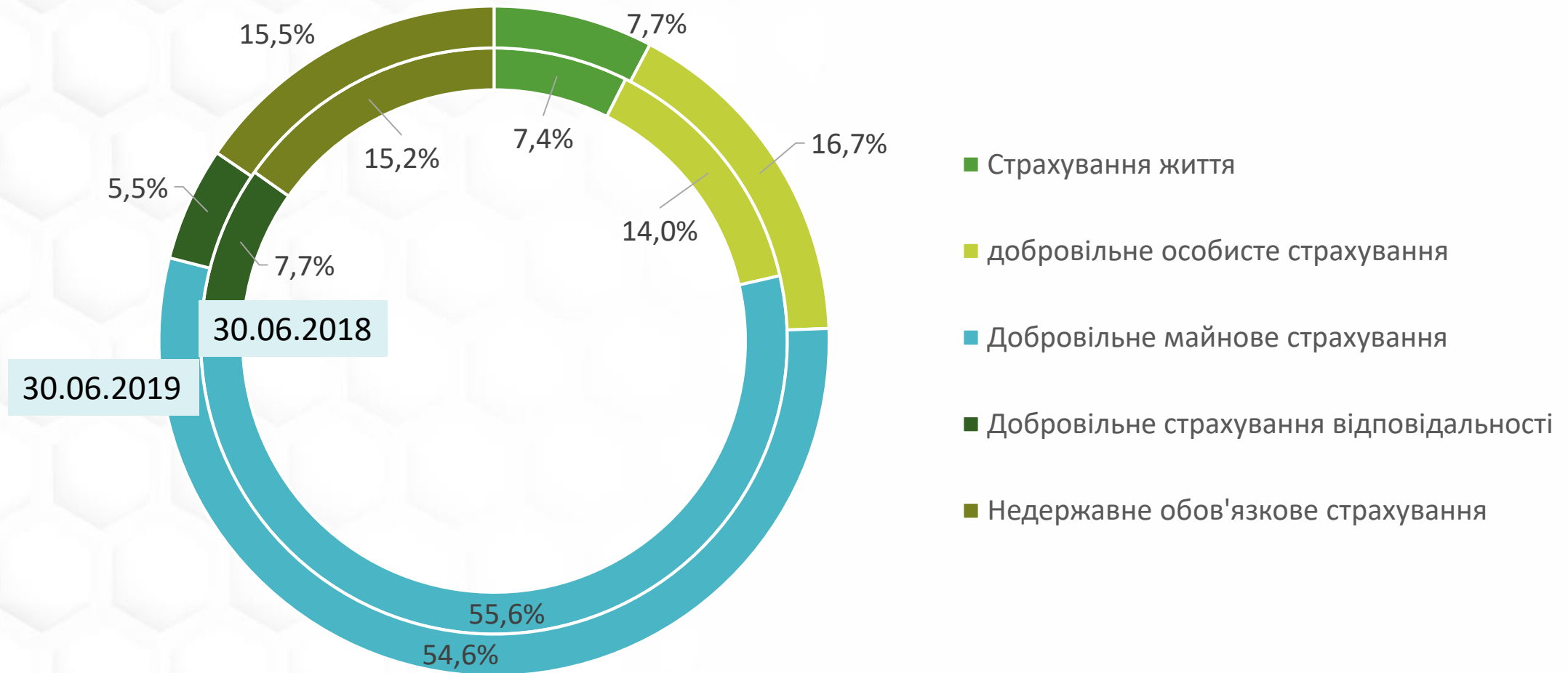

За даними НБУ

Структура валових страхових премій станом на 30.06.2018 та 30.06.2019р.

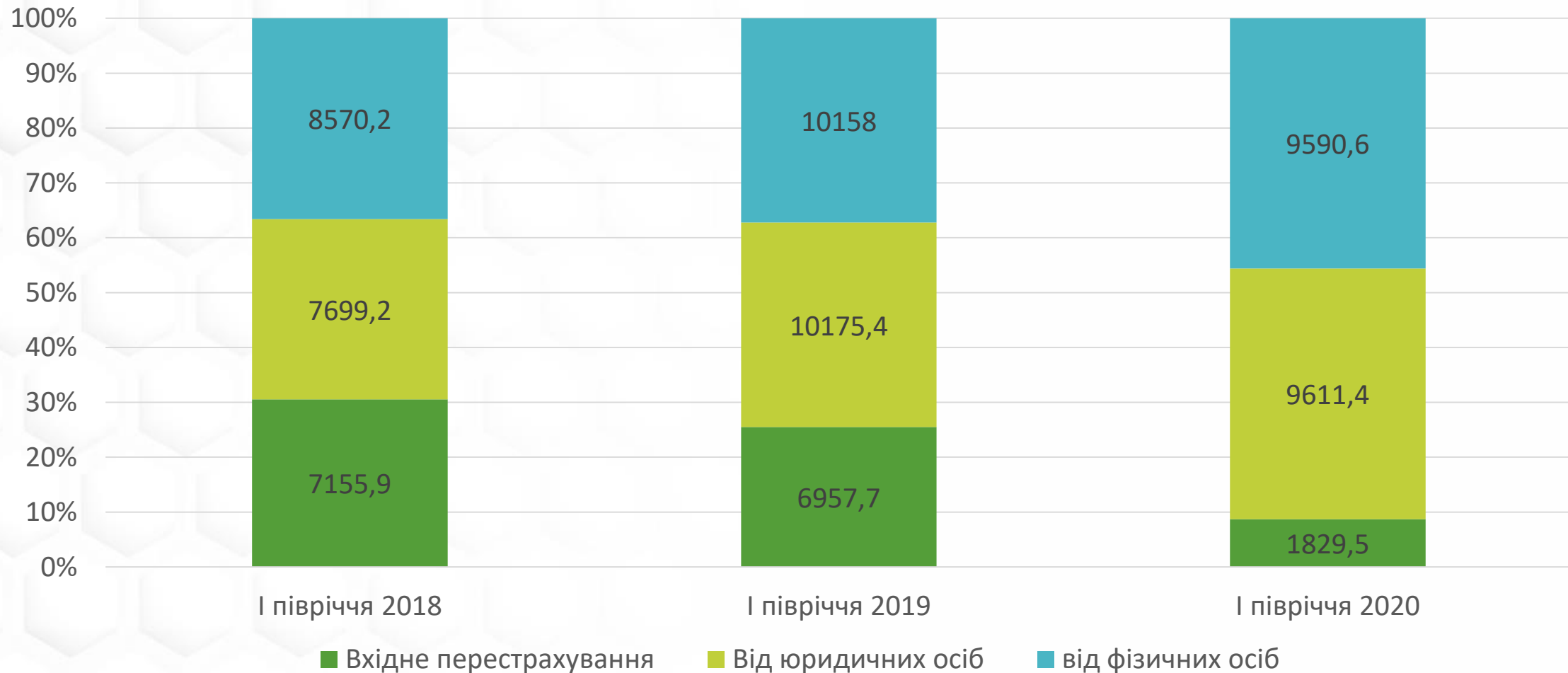

✓ Істотних змін у структурі страхового портфеля на протязі останніх років не спостерігається.

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг

Структура страхових премій за клієнтом, млн. грн.

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг

Ефективність страхової діяльності

- ✓ Страховики non-life із кінця 2019 року демонструють невисоку ефективність.
- ✓ Сукупно страхові виплати, витрати на формування резервів та інші пов'язані з веденням страхової діяльності витрати на 23-25% перевищували премії.
- ✓ У II кварталі 2020 р., не зважаючи на запровадження карантину, спостерігалось незначне поліпшення метрик через нижчі показники збитковості (loss ratio).
- ✓ Попри погіршення операційної ефективності частини страхових компаній, фінансовий результат залишався прийнятним, а рентабельність активів становила 1.7%.

Концентрація страхового ринку за страховими преміями станом на 30.06.2020р.

- ✓ Близько 90% страхових премій сконцентровано в 70 страховиків (50 non-life та 20 life страховиків).
Понад 50% страхових премій від громадян сконцентровано в 10 non-life страховиків.

Концентрація за страховими преміями	Ринок Non-life	Ринок Non-life для фізичних осіб	Ринок Life
ТОП 3	18%	22%	57%
ТОП 5	27%	32%	77%
ТОП 10	43%	54%	97%
ТОП 20	65%	76%	100%
ТОП 50	90%	95%	-
ТОП 100	99%	100%	-
Всього на ринку	100%	100%	100%

За даними НБУ

Виконання нормативу платоспроможності та достатності капіталу

За даними Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг та НБУ:

- ✓ На кінець першого півріччя 57 страховиків не виконують 100% нормативу платоспроможності та достатності капіталу.
- ✓ Причина – 30 червня закінчився перехідний період для розрахунку нормативу платоспроможності та достатності капіталу страховиків. Дефіцит прийнятних активів становить 1,6 млрд грн (58% поточного дефіциту).
- ✓ Відтак 21 страхова компанія потребує докапіталізації майже на 300 млн грн та 36 страховиків потребують реструктуризації активів.

Звітні дати	Перехідні періоди	Страховики, які порушують	Страховики, які прозвітувались	Дефіцит, млрд. грн
31.12.2018	30%	68	245	(-1,28)
31.03.2019	30%	51	241	(-1,45)
30.06.2016	60%	49	226	(-1,92)
30.09.2019	60%	26	219	(-1,34)
31.12.2019	60%	47	213	(-3,17)
31.03.2020	60%	↓ 18* СК 33	205	↓ (-1,6*) (-2,21)
30.06.2020	100%	↓ 57	188	↓ (-2,75)

Вимоги до капіталу забезпечені переважно якісними активами

- ✓ Частка грошових коштів та державних цінних паперів зросла з 58,5% до 64,1% за 1,5 роки. Також зросла частка залишків компаній у Моторному (транспортному) страховому бюро України (з 2,4 млрд грн до 3,3 млрд грн). Водночас у 2 рази зменшилася частка дебіторської заборгованості.
- ✓ Негативними тенденціями в забезпеченні достатності капіталу є зростання частки нерухомого майна (з 6,7% до 10%) та грошових коштів на поточних рахунках (з 6,6% до 8%).

Дотримання нормативу ризиковості операцій

- ✓ На кінець півріччя 23 страхові компанії порушують норматив покриття страхових резервів, 8 із них порушують його вже 2 квартали поспіль із дефіцитом 0,29 млрд грн (46% загального дефіциту).
- ✓ 22 з 23 страховиків-порушників мають 3 та 4 рівень суспільної важливості, 1 страховик має портфель автоцивілки з дефіцитом 1,4 млн грн.

Що дозволить підвищити якість страхових послуг в Україні?

Поява іноземних компаній

45%

Зростання економіки

20%

Ефективне регулювання

19%

Діджиталізація послуг

16%

За даними опитування страхувальників, проведеного НБУ

Сучасні діджитал-технології страхового ринку

Технологія	Механізм використання та застосування на страховому ринку
Вебсайт	Сукупність веб-сторінок, що є доступною в мережі Інтернет, які об'єднані за містом і навігацією під єдиним доменним ім'ям. На сайтах розміщуються окремі елементи діджитал технології: страховий калькулятор, оплата онлайн, магазин страхових послуг, посилання на мобільні додатки
Соціальна мережа	Інтернет програма яка допомагає окремим особам спілкуватися та встановлювати зв'язки між собою, використовуючи набір
Чат-бот	Комп'ютерна програма, яка розроблена на основі нейромереж і веде розмову за допомогою слухових або текстових методів
Веб форум	Додаток для організації спілкування відвідувачів веб-сайту; термін відповідає змісту вихідного поняття «форум»; форум пропонує набір розділів для обговорення; робота форуму полягає у створенні користувачами тем у розділах подальшому обговоренні всередині цих тем; окремо взята тема, по суті, є тематичною гостьовою книгою
Відеотелефонія	Технологія, що надає можливість прийому та передачі аудіо та відео сигналів користувачам у різних місцях для спілкування між ними у режимі реального часу
Відеохостинг	Сервіс що надає послуги з розміщення відеоматеріалів на певну тематику
Хмарні технології	Послуги що включають надання дискового простору для розміщення інформації на сервері та надає можливість зберігати свої дані, ділитися з ними в разі потреби та спільно редагувати і обробляти інформацію
Телематика	Технічний пристрій, Основним завданням якого є формування інформації про стиль поведінки водія за кермом крапка ця інформація онлайн-режимі передається страховій компанії, результатом цього може бути пропозиція індивідуального страхового тарифу
Автоматизовані системи перевірки достовірності страхових полісів	Комп'ютерні програми з широкою базою даних, які не дають змогу перевірити достовірність страхового договору та термін його дії

Технічні інновації на ринку страхових послуг у Західній Європі та Україні

	У Західній Європі	В Україні
Пошук інформації	Пошук відділення / страхового агента	
	Інформація про загрози	
Придбання страхової послуги	Спрощення придбання туристичного страхування	
	Придбання страхування цивільної відповідальності	
	Оплата на рівні апікації	
	Огляд перед купівлею страховки, відео стрімінг	-
	Страхування безпосередні і короткострокові	-
Обслуговування страхового полісу	Довідка про безаварійну їзду	-
	Доступ до облікового запису клієнта з мобільного додатку	-
	Інформація про прогнозовану небезпеку	-
	Інформація про заплановані зустрічі	-
	Перегляд страхових полісів клієнта	-
	Нагадування про страхові випадки	-
	Перегляд оплати	-
	Поновлення страхового договору	-
Настання страхового випадку	Звернення із заявою про страховий випадок	
	Інструкція дій після настання страхової події	-
	Запис на прийом в лікарню чи автомайстерню	-
Обслуговування збитків	Оскарження рішення страховика	-
	Огляд збитку через відео стрімінг	
	Перегляд історії страхових виплат	-
	Відстеження стану ліквідації збитку	-

Частка страхових компаній, які використовують елементи діджитал-технології на офіційних вебсайтах, %

Елементи діджитал-технології	Страхові компанії «non-life»	Страхові компанії «life»
Страховий калькулятор	23	-
Онлайн-магазин, у т.ч.:	19	3
З одним страховим продуктом	6	-
З двома і більше страховими продуктами	13	-
Онлайн-оплата	10	-
Онлайн-кабінет	9	3
Зв'язок із соціальними мережами. Месенджерами та відеоплатформами	29	3

Топ страхових компаній України 2020 <https://delta-finance.com.ua/>

✓ **1.Оранта.** Провідна акціонерна компанія, яка успадкувала все майно від Укрдержстраху. Організація перетворилася в приватну компанію в 2007 році. Пропонує широкий спектр послуг та регулярно розширює асортимент продуктів. Клієнти обирають компанію завдяки економії коштів і мінімізації ризиків. Оранта має безліч філій в різних містах, тому робить зручним покупку полісів і має довіру.

✓ **2.ТАС.** Одна з частин великої групи компаній. Сюди також належать промислові та інші організації з різних сфер діяльності. Пропонує велику кількість послуг і входить в ТОП за ОСЦПВ. Найнадійніша компанія, передбачає перестраховування ризиків. Регіональна мережа складається з 29 офісів і більше 450 торгових точок. СК здатна запропонувати близько 80 програм і з обов'язковим страхуванням, і з добровільним.

✓ **3.Провідна.** Лідер ринку, що працює в цій сфері тривалий час. Забезпечує клієнтів великим вибором послуг і налічує 25 офісів по Україні. 80 програм страхування розраховані на сім'ю, малий і середній бізнес, промислові об'єкти і холдинги.

Топ страхових компаній України 2020 <https://delta-finance.com.ua/>

✓ **4.Княжа.** Потрапила в рейтинг страхових компаній в Україні з автострахування. Серед акціонерів компанії слід виділити VIГ, що гарантує стабільність. Організація є стійкою у фінансовому плані, мережа офісів поширена на території країни. Має кол-центр, що працює цілодобово, офіси і продавців-консультантів. Будь-які страхові події врегульовуються в найкоротші терміни.

✓ **5.PZU Україна.** Прекрасна репутація на ринку ОСЦПВ. Компанія працює чесно і прозоро, має хорошу історію, стабільно виплачує компенсації і не порушує чинне законодавства. У список входить близько 75 різноманітних програм. Як показують офіційні опитування, більше 85% клієнтів хочуть далі працювати з компанією і не прагнуть змінити. Група PZU була заснована в Польщі у 1803 році. Сьогодні на території України є понад 100 представництв.

Топ страхових компаній України 2020 <https://delta-finance.com.ua/>

✓ **6.UNIQA.** У рейтинг страхових компаній України 2019 року слід віднести UNIQA. Вона належить до групи UNIQA Insurance Group. Компанії вдалося швидко і надійно завоювати ринок у своїй галузі в Європі. У нас в країні функціонує понад 20 років і має дочірню компанію Уніка Життя. Страховик пропонує близько 90 програм, у тому числі автострахування. UNIQA має більше 250 відділень на території країни.

✓ **7.АХА страхування.** Працює в Україні, починаючи з 2007 року. Належить до групи компаній АХА. Близько 500 000 клієнтів користуються послугами фірми і страхують власне майно, в тому числі транспортні засоби. Організація пропонує медичні та інші види страхування – всього понад 20 послуг. Згідно актуальним опитуванням, близько 95% клієнтів повністю влаштовує обслуговування.

UNIQA
страхування

СТРАХУВАННЯ

Топ страхових компаній України 2020 <https://delta-finance.com.ua/>

- ✓ **8.ВУСО.** Компанія була заснована в 2001 році і сьогодні в її штаті працюють 400 співробітників. На території України є 31 представництво. Згідно з умовами договорів, термін страхових виплат становить не більше 7 днів. Фірма є лідером з продажу в інтернеті. 90% клієнтів повністю влаштовує робота компанії. Основна спеціалізація –автострахування, туристичне, медичне.
- ✓ **9.Країна.** Розвинена сьогодні мережа розпочала свою роботу в 1994 році. В Україні налічується понад 98 філій в різних областях і містах. Має ліцензію на більш ніж 20 видів послуг, у тому числі каско. Багато людей вибирають компанію і співпрацюють з нею завдяки доступним розцінкам і високій надійності.
- ✓ **10.Глобус.** Фірма потрапила в десятку через велику кількість підписаних договорів. Якщо розглядати «Зелені карти», то організація має частку 10%. Налічує 2,5 мільйона клієнтів, працює з фізичними і юридичними особами. Працює відповідно до чинного законодавства, повністю прозора, порушень не було.

